

Оригінальний досвід:
САМОСТІЙНА «АНГЛОКОМП'ЮТЕРНА» МОВА

Ольга Коваленко, газета «Освіта України», № 87, 22 листопада 2005 р.

Уже понад 9 років викладає англійську мову за власною методикою з використанням комп'ютерів на кожному уроці Заслужений вчитель України Валентина Гатальська. Вона не тільки розробила та впровадила комп'ютерну систему у навчання, яку запатентовано в Україні, а й забезпечила технічне оснащення свого кабінету без державної підтримки.

Валентина Гатальська викладає англійську мову вже понад двадцять років, 13 із них – у гімназії “Троещина” і каже, що тут їй подобається працювати, бо керує закладом директор, який не боїться експериментувати і завжди готовий підтримати своїх учителів-новаторів.

Ще десять років тому Валентина Іванівна зацікавилася комп'ютерними технологіями навчання. Однак зрозуміла, що всі вони були непридатними для використання на уроці - неузгоджені зі шкільною програмою, без засобів керування та контролю за самостійним навчанням учнів.

- Що взагалі спонукало Вас звернутись комп'ютерних технологій навчання, адже у 1995 році в Україні це мало кого цікавило?

- Головна проблема, яка мене завжди турбувала, як вчителя, це якість навчання кожного учня. На мою думку, якісне навчання можливе тільки за умов максимальної індивідуалізації. За традиційних методів навчання майже неможливо приділити увагу кожному у класі на кожному уроці – обмаль часу. А діти по-різному сприймають новий матеріал, по-різному навчаються. Протягом багатьох років я намагалась знайти нові методи, щоб максимально індивідуалізувати навчання учнів, але підготовка до кожного уроку забирала дуже багато часу. На щастя – з'явилися комп'ютери, і я зрозуміла, що вони можуть стати моїми «асистентами» на уроці і допоможуть дати кожному учню якісні знання.

- То як комп'ютери сприяють навчанню?

-Завдяки “Електронній Автоматизованій Навчально-Тестувальній Системі”, скорочено ЕЛАНТЕС. Це електронна платформа, яка складається з 4 модулів, і дає можливість створювати комп'ютеризовані навчальні курси згідно шкільної програми, керувати самостійним навчанням учнів на уроці а також зберігати всі результати роботи учнів за весь період навчання, аналізувати роботу кожного учня і групи в цілому.

- Хто створює комп'ютеризовані навчальні курси і яка методика їх використання?

Готую їх я сама за допомогою “Інструментальної авторської програми”. Робота з комп'ютеризованими навчальними курсами інтегрована в план роботи на кожному уроці і є невід'ємною частиною методики викладання. Приблизно 35% часу учні працюють з комп'ютеризованими курсами, які відрізняються один від одного темами і призначенням. Електронний урок побудований так, що учень не тільки розуміє, а й запам'ятовує навчальний матеріал. Після такого тренування всі учні готові до активного спілкування. Отже, решту часу вони спілкуються між собою, або виконують інші завдання за планом.

- Але ж до вас приходять навчатися діти з різним рівнем підготовки та й здібності нерівні. Як допомагає ЕЛАНТЕС розв'язувати проблему вирівнювання групи?

- Головна ідея створення ЕЛАНТЕС полягала у тому, щоб створити умови для індивідуального навчання учнів. Залежно від ситуації я можу дати всім однакові або різні завдання. Сценаріїв може бути безліч, головне - я маю змогу керувати і навчальним процесом в цілому і кожним учнем зокрема.

За комп'ютерами учні працюють у своєму темпі. Посильність завдань та інтерактивність вправ заохочують учнів до навчання. По завершенні робота автоматично перевіряється і оцінюється. Це дає можливість відразу виявити та пояснити учням їх помилки. Якщо учень пропустив урок, то він має можливість відпрацювати пропущений матеріал і все це без

затримки решти групи. Така система навчання допомагає вирівнювати знання і навички учнів, не шкодячи ні сильним учням ні слабким: усі отримують максимум можливого і вчаться у своєму темпі, не відстаючи від групи.

- Отже, на уроці учні мають досить велике навантаження. Чи не стомлює дітей така інтенсивність?

- Знаєте, якщо учням цікаво, то вони не відчують втоми, навпаки, вони залюбки працюють і дивуються, як швидко минув час. Такий режим роботи дисциплінує, привчає до активної розумової діяльності і є важливим компонентом успішного навчання. Дітям подобаються активні способи здобуття знань.

- Використання техніки передбачає автоматизацію певного процесу. Чи не зашкодить це розвитку творчої особистості учня?

- Навчання учнів у групі навіть без техніки передбачає дотримання певних правил роботи. В будь-якій діяльності повинна бути логіка та певна послідовність. Робота за комп'ютером дисциплінує учня, привчає до логічності дій, до відповідальності за прийняття рішень, вчить швидко і однозначно відповідати на запитання, розширює кругозір, збільшує обсяг пам'яті тощо. Я вважаю, що комп'ютер логічно використовувати для того, щоб дати учню міцну базу знань та навчити нею користуватись. Спочатку учень повинен навчитись писати грамотно, а потім з'явиться і час і бажання написати вірш чи художній твір. Неможливо навчити творчості, а підготувати до неї можна. Багато моїх учнів писали свої наукові роботи і неодноразово виборювали призові місця на районних та міських конкурсах науково-дослідницьких робіт МАН.

- За 9 років ви можете підбити підсумки: які результати дає ця технологія?

- ЕЛАНТЕС допоміг у навчанні не одній сотні учнів. Незважаючи на те, що в гімназії на вивчення англійської мови виділяється стільки ж годин, що й у звичайній школі, завдяки використанню комп'ютерних технологій школярі одержують знання на рівні спецшколи, де значно більші навантаження. Ми маємо можливість опрацювати велику кількість матеріалу. Показником результативності є, наприклад, той факт, що мої вихованці брали активну участь у Всеукраїнських Інтернет-олімпіадах з англійської мови і протягом трьох років серед фіналістів були мої учні 9, 10, 11 класів.

Багатьом учням англійська допомогла вступити до престижних ВНЗ, лише цього року дві випускниці успішно склали тестування до Києво-Могилянської академії. Приходили ділитися радістю, кажуть, з англійською – без проблем. Та й інші випускники потрапляють до сильних груп в різних ВНЗ, а є й такі, які вже після першого чи другого курсу починали працювати перекладачами.

- Ви десь затверджували цю програму?

- Для того, щоб використовувати на уроках оксфордські підручники, мені довелося брати в Міністерстві освіти і науки дозвіл на їх використання та затвердити авторську програму з використання комп'ютерних технологій навчання. Маю патент на винахід, зареєстрований МОНУ і схвальне рішення Науково-методичної комісії МОНУ щодо методики використання УПМК ЕЛАНТЕС у навчанні.

- Чи ознайомлюються з вашим досвідом викладачі?

- Своїм досвідом ділюся з 95-го року. Під час семінарів та конференцій вчителі цікавляться моїми навчальними програмами. Після публікацій у газетах та журналах, дзвонили та приїжджали навіть з різних міст України, висловлювали бажання працювати з моїми програмами.

- Чи можливе впровадження вашої методики викладання в інших школах України?

- Специфіка використання комп'ютерів ускладнює запровадження цієї технології у навчання. Насамперед потрібні самі комп'ютери. По-друге, вчителів потрібно навчити користуватись цією технологією. Методика використання комп'ютерів відрізняється від методики використання будь-яких інших засобів навчання. На мою думку, для успішного запровадження комп'ютерних технологій у навчання необхідні навчально-методичні центри, які б розробляли навчальні програми та методику їх використання, проводили методичні та

технічні консультації для користувачів, загалом відповідали за якість продукту, який створили. Зараз цього немає в Україні.

- А ви маєте досвід такої роботи, тобто методики навчання вчителів?

- Так. Директор нашої гімназії Віктор Сафіулін - людина енергійна. У 2003 році завдяки його зусиллям у гімназії облаштували на спонсорські кошти "Лабораторію комп'ютерного тестування", у якій працюють вчителі і учні гімназії. У лабораторії встановлено систему ЕЛАНТЕС, і вчителі англійської мови мають змогу тут навчати та тестувати учнів. Більше того, деякі вчителі інших предметів створили тести і проводять тематичне та семестрове тестування у лабораторії. На жаль, навчати всю школу в одній лабораторії неможливо. Система ЕЛАНТЕС працює стабільно і не має обмежень щодо кількості учнів і кількості вчителів. Найбільший ефект досягається, звичайно, якщо використовувати технологію на кожному уроці, принаймні бажано мати одну лабораторію на кафедрі. І це, до речі, не такі великі кошти, тому що можна використовувати комп'ютери навіть 3-5-річної давнини.

- Чи були ви ознайомлювались, як за кордоном використовують інформаційні технології?

- Так, я мала змогу відвідати США як національний переможець конкурсу "Українсько-американські премії за досягнення у викладанні англійської мови" у 1998 році, була в Лондоні як учасник Першого європейського форуму вчителів-новаторів у 2004 році. Багато вражень та цікавих спостережень. Особливо цікавий і повчальний досвід Великої Британії, яка справедливо вважає себе лідером комп'ютеризації в Європі. У цій країні завершився період кількісного накопичення бази для навчання, тепер їх більше цікавить якість комп'ютерних програм. Наша держава не має таких коштів, тому хотілося б вчитися на чужих помилках, а запроваджувати в себе тільки корисне.

- Чи зможе комп'ютер у перспективі замінити вчителя у школі?

Беручи до уваги досвід інших країн, а не тільки з власний, можу сказати, що ні сьогодні, ні в осяжному майбутньому комп'ютери не замінять вчителя. І не потрібно намагатись це робити. Вчитель потрібен учням як порадник, психолог, який і пояснити може і підбадьорити і порадити успіхам учнів. А комп'ютер забезпечує тренування, до того ж набагато ефективніше, ніж вчитель. А ще учні не ображаються на комп'ютер за низьку оцінку. Загалом у комп'ютера великі можливості, але доцільним його використання може зробити тільки сам вчитель.